

Laten Dienen

LANDELIJKE TOERUSTINGSDAG
VOOR DIAKENEN

11 SEPTEMBER 2010

OPENINGSWOORD

FILIPPENSEN 2 VERS 1 - 18
DS. A. KOT

LEZING

HULP BIJ PSYCHOSOCIALE NOOD
DHR. H. VAN GRONINGEN
STICHTING DE VLUCHTHEUVEL

UITGAVE

GENERALE DIACONALE COMMISSIE
HERSTELD HERVORMDE KERK

Inhoudsopgave

Woord vooraf

Ds. J. Joppe 3

Meditatie

Ds. A. Kot 5

Hulp bij psychosociale nood

Door dhr. H. van Groningen
Stichting De Vluchtheuvel 15

Woord vooraf

Als Generale Diaconale Commissie (GDC) bieden we u hierbij de brochure aan van de landelijke toerustingsdag voor diakenen die we op 11 september 2010 hebben gehouden. Het is bedoeld om alles nog eens rustig na te lezen, zodat u verder toegerust wordt voor de belangrijke taak die een diaken van de Heere heeft ontvangen.

Het boekje bevat het openingswoord van de oud-voorzitter van de GDC, ds. A. Kot. Aan de hand van vijf nieuwtestamentische grondwoorden voor 'dienen' gaat hij in op wat de inhoud van het bijbelse dienen is. Vervolgens richt hij de aandacht op het eerste woord van het dagthema 'Laten dienen' en zegt dat het diaconaat niet alleen een zaak is van diakenen. Het is ook het ambt van iedere christen krachtens het ambt van alle gelovigen.

Als tweede treft u de lezing aan die dhr. H. van Groningen van stichting De Vluchtheuvel heeft gehouden over 'Hulp bij psychosociale nood'. Hij noemt de verschillende hulpvragen die bij deze stichting binnenkomen en geeft aan hoe we in de kerkelijke gemeente met de verschillende problemen om kunnen gaan. Hij sluit af met een verwijzing naar Maria die aan de voeten van de Heere Jezus zat terwijl ze haar zuster Martha alleen liet dienen. Toch moet dit bij het dienen altijd het vertrekpunt zijn: aan Zijn voeten. 'Een ding is nodig.' Als u de brochure doorneemt, zult u merken hoe waardevol deze landelijke toerustingsdag voor diakenen is. Laat het voor alle diakenen binnen de Hersteld Hervormde Kerk een aansporing zijn om ieder jaar aanwezig te zijn.

De Heere zegene alle diakenen en het werk wat binnen en buiten de gemeente gedaan mag worden. Hij schenke bij de voortduur bekwaam makende genade.

Ds. J. Joppe
Voorzitter GDC

Meditatie

ds. A. Kot

Schriftlezing

Filippenzen 2 vers 1 - 18

Broeders,
wij hebben als thema voor deze dag gekozen: 'Laten dienen'. U weet, het is al zes jaar lang de gewoonte om als thema een variatie op het woord 'dienen' te kiezen. Dit jaar dan 'Laten dienen'. In dit openingswoord wil ik met u vanuit de bijbel nadenken over dit thema aan de hand van de twee woorden van ons thema:

1. *Dienen*
2. *Laten (dienen)*

1. Eerst het eerste woord: dienen. Als wij de verschillende bijbelse grondwoorden, die in onze Statenvertaling met 'dienen' vertaald zijn, op ons in laten werken, dan blijken dat er in het Oude Testament tenminste twee en in het Nieuwe Testament wel zeven grondwoorden te zijn. Die negen grondwoorden zijn teveel om te behandelen maar ik zou er vijf nieuwtestamentische grondwoorden uit willen lichten en die met u na willen lopen. Bij de behandeling van die vijf woorden komen die twee Hebreeuwse grondwoorden, die ik al noemde, vanzelf aan de orde.

Het eerste woord waar aandacht aan geschonken moet worden, is het Griekse woord 'diakoneo'. Dat is het woord waar ons woord 'diaken' van afkomstig is. Dat woord betekent eigenlijk 'aan tafel dienen', maar het heeft in de loop van de tijd wel een bredere betekenis gekregen. Zoals het dienen van de medemens in het algemeen met de door de Heere verleende genadegaven, ook het verzorgen van liefdemaaltijden. Je zou kunnen zeggen dat het woord 'diakoneo' nog een bredere betekenis heeft gekregen als

blijkt dat in de Schrift zelfs de prediking 'diakoneo' wordt genoemd. Samenvattend zou je kunnen zeggen dat dit woord in de Schrift de brede betekenis heeft van allerlei vormen van christelijke dienstbetoon. Het is allemaal wel min of meer onder het werkwoord 'diakoneo' of het zelfstandig naamwoord 'diakonia' te vatten.

Als u zou kijken waar deze 'diakonia' ontspringt dan moet je zeggen dat dit christelijk dienstbetoon, maar aan één plaats ontspringt en dat is aan de Heere Jezus Christus. Aan Hem Die gezegd heeft dat Hij niet is gekomen om gediend te worden maar om te dienen en Zijn ziel te geven tot een losprijs, een rantsoen, voor velen. Hij, Die de Heere is, de Kurios, de Hoogverhevene, de Zoon van God, Hij wilde dienen, het werk van een slaaf verrichten. Denk maar aan de voetwassing waar het Evangelie van Johannes over spreekt. Hij heeft gezegd: 'Want Ik ben in het midden van u als één die dient.' Nergens wordt Zijn dienstbetoon zo nadrukkelijk, krachtig, scherp en diep onder woorden gebracht dan juist in dit Schriftgedeelte. Waar we lezen dat Hij, die in de gestalte van God zijnde, geen roof hoefde te achten God even gelijk te zijn, maar dat Hij Zich vernietigd heeft en de gestalte van een diensknecht heeft aangenomen en de mensen gelijk is geworden.

De wortel van alle christelijke diakonia ligt in de gemeenschap met Christus. In de gemeenschap met Christus worden mensen tot christenen. Dan zal ook het gevoelen dat in Christus Jezus was in ons zijn. Dan staan wij ook terstond geheel in de dienst van Christus en dan oefent Hij Zijn dienst uit door middel van Zijn lichaam hier op de aarde, namelijk de gemeente. Alle dienstbetoon dat niet wortelt in de gemeenschap met Christus zou je misschien op zijn best humaniteit kunnen noemen maar geen 'diakonia' volgens het Woord van God.

We moeten ons vanmorgen dus maar afvragen of wij met ons dienstbetoon ook werkelijk wortelen in de gemeenschap met Christus. Waar ontspringt ons dienen in het ambt nu aan? Wat is de bron daarvan? Waar liggen de wortels daarvan? Is het deze christelijke 'diakonia'?

Het tweede woord wat we in dit verband moeten overdenken is: douleuo. Dat betekent doorgaans 'gedwongen dienen'. Doulos, slaaf, veronderstelt slavernij. Het was voor een Griek iets verschrikkelijks een slaaf te zijn. Je was pas mens als je vrij was, maar een slaaf telde niet mee. Die was nagenoeg niets waard, daar hield men helemaal geen rekening mee. Doulos, dienaar, dienstknecht, slaaf.

In de Septuaginta, de Griekse vertaling van het Hebreeuwse Oude Testament van zo'n 150 jaar voor Christus, is dit woord 'douleuo' dikwijls de vertaling van het hebreeuwse 'abad en 'doulos' voor 'ebed. Dat zijn de hebreeuwse woorden om er het dienen van een slaaf mee aan te duiden. Zo zegt de Heere in Zijn Woord dat Israël in de slavernij van Egypte was. Dan wordt dit woord ook gebruikt. Er waren ook tijdelijke slaven, tijdelijke dienstknechten. Die dienden niet zo zeer gedwongen maar meer vrijwillig. Die kwamen ook als het ware in slavernij, werden ook dienstknechten, hun heer had het ook over hen voor het zeggen maar ze waren tijdelijk in dienst en ze hadden zich vrijwillig aangemeld. Een voorbeeld daarvan kunt vinden bij Jakob die bij Laban ging dienen, omwille van Rachel. Zo hebben wij het ook te zien met de Zoon van God, Die gewillig en vrijwillig, zo zegt Zacharia in het derde hoofdstuk, de knecht des Heeren werd. Een Slaaf van Zijn Vader maar dan wel geheel vrijwillig. In dienst van God. In dat verband zou je ook mogen zeggen dat Gods kinderen slaven worden van de Heere. Nee, niet in die zin van gedwongen slaven. Paulus noemt zich bijvoorbeeld in de Romeinenbrief een diensknacht, een doulos, van Jezus Christus. Maar geheel vrijwillig. Daarin horen wij op de achtergrond de woorden klinken: 'Uw liefdedienst heeft mij nog nooit verdrotten.'

Opnieuw moeten wij ons bij zo'n woord maar afvragen: als het van de Heere Jezus gold (de Zoon van God Die gewillig en vrijwillig kwam om de wil van Zijn Vader te doen) en als het van Paulus gold (dat hij met alle liefde van zijn hart een diensknacht van Jezus was), hoe is dat met ons? Zijn wij dan in die zin ook slaven, diensknachten, 'doulussen' van de Heere Jezus Christus? Geheel en al onderworpen aan het Woord van God? Aan de wil van God? Bij een slaaf

was geen ruimte voor eigen inbreng. Dat geldt ook voor de ambtsdragers van de Heere, ook de diakenen. Zijn we zo, als dienstknechten van Christus, in ons ambt, aan Hem onderworpen? Dat blijft de vraag die op ons pad komt.

Het derde woord wat wij hier moeten overdenken is het woord 'leitourgeo'. 'Liturgie' klinkt daarin door. Wat is dat voor een woord? Wel, dat betekent eigenlijk vanuit de context van de Griekse wereld doorgaans een werken voor het volk. Dus het is het tegenovergestelde van iets voor jezelf doen. In Griekenland was het dan ook meer een sociaal begrip, zou je kunnen zeggen. Leitourgeo, dat was dienstbaarheid aan een ander, bijvoorbeeld financiële ondersteuning voor anderen. In de Septuaginta, de Griekse vertaling van het Oude Testament, wordt het woord leitourgeo met name gebruikt voor de dienst van de priesters in het heiligdom. En ook voor de dienst van de Levieten in het heiligdom. Dan krijgt het dus een godsdienstige klank. Het is dan als zodanig de vertaling van het Hebreeuwse woord sharat, dat andere hebreeuwse woord. Ga je dan verder kijken in het Nieuwe Testament wat het voor een soort dienen is, dan zie je dat het woord leitourgeo ook de betekenis krijgt van God dienen op een bijzondere manier. Liturgie wordt door een christen verricht als hij God op een bijzondere manier dient. Bijvoorbeeld door zichzelf te offeren (we hebben gelezen in Fil. 2 'Indien ik ook tot een drankoffer geofferd worde...'; het gaat daar over het martelaarschap). We weten dat de apostelen zo aan hun einde zijn gekomen. Eigenlijk alle apostelen, behalve de apostel Johannes, die op Patmos verbannen heeft gezeten. Maar het kan ook op andere manieren. Het wordt ook gebruikt voor het collecteren voor Jeruzalem, voor de broeders en zusters van de moedergemeente. Of door het deelnemen aan een bijzondere gebedsbijeenkomst, die met vasten gepaard gaat: de Heere op een bijzondere manier dienen.

Uiteindelijk moet je zeggen, dat de enige en grote en ware 'Liturg' de Heere Jezus Christus is. Zo wordt Hij dan ook genoemd, met name in de Hebreeënbrief. Want Hij deed dat geheel enige en bijzondere: het volmaakte werk der verzoening voor God en Mens. Immanuël:

God met ons. Dat was, toen Hij Zijn bloed stortte op de vloekheuvel Golgotha tot een verzoening voor de zonden.

Het vierde woord dat we nagaan is het woord 'latreuo'. Het is dienen van God met heel ons leven, met onze hele levenshouding. Daarom spreekt Paulus in Romeinen 12 over de redelijke godsdienst, u weet wel, de titel van dat boek van vader à Brakel. Het wil zeggen dat we met ons gedrag, onze levenshouding, met alles de Heere moeten dienen.

Ten slotte, dat is het vijfde, het woord 'therapeuo'. Daarin klinkt iets door van de bereidheid van de dienaar om zijn werk zo goed mogelijk te doen. Om het met alle kracht, alle inzet, alle zorg die maar mogelijk is te verrichten. Zo verzorgen, zo dienen en zo helpen. Je zou kunnen zeggen: zo heeft een dokter zijn patiënten te helpen. Menselijkerwijs gesproken, mag je zeggen dat de genezing van zo'n patiënt toch ook afhankelijk is van de inzet van zo'n dokter. Als hij er met de pet naar gooit, zullen we er weinig baat bij hebben. Maar als hij zich inzet voor z'n patiënt, zo goed mogelijk zijn best doet, dan mogen we hopen dat de behandeling succes heeft. Dat er resultaat geboekt wordt. Zo krijgt het Griekse werkwoord 'therapeuo' ook de betekenis van genezen.

Als ik aan de hand van deze vijf woorden het bijbelse dienen samenvat, kom ik op het volgende. Het is in de eerste plaats 'diakoneo'. Dat wil zeggen: christelijk dienstbetoon doen aan de medemens vanuit de gemeenschap met Christus. Het is in de tweede plaats 'douleuo', gewillig en vrijwillig dienstbetoon in volstreekte onderworpenheid aan het Woord en de wil van God. Het is in de derde plaats 'leitourgeo'. Wij worden soms op verschillende wijzen tot een bijzondere dienst geroepen. Het is in de vierde plaats 'latreuo'. God dienen met heel onze levenshouding. Het is in de vijfde plaats 'therapeuo', dienstbetoon met inzet van al onze krachten. Zo goed mogelijk voor Gods aangezicht. Wel broeders, laten wij onze dienst dan ook op deze vijf punten eens toetsen voor Gods aangezicht.

2. De nadruk lag tot nu toe dus op het laatste woord van ons thema: 'dienen'. Nu wil ik met u nadenken over dat eerste woord ervan

'laten' dienen. Het mag duidelijk zijn dat 'dienen' een Bijbelse opdracht is. Daar hebben we in de achterliggende jaren verschillende keren bij stilgestaan. God wil dat er gediend wordt. Hij dient Zelf. Hij roept ons ook op tot dienstbetoon en dat met het oog op de eer van Zijn Naam en het geestelijk en lichamenlijk welzijn van mensen. Dienen is dus een Goddelijke opdracht.

In de eerste plaats dient God Zelf. God in Christus dient de gemeente. Het Woord is er vol van. Wij kunnen denken aan de verkiezing, verlossing en verheerlijking van mensen. Ik laat dat nu verder rusten. Boven alles zien we dat God dient in de zending van Zijn Zoon. In de komst van de Heere Jezus Christus, Die gewillig en vrijwillig naar deze aarde kwam om Zijn ziel te geven tot een rantsoen voor velen. Maar we mogen ook verder kijken en denken aan de gaven en ambten die de Heere aan de gemeente geeft. Daarin dient God de gemeente. Het ambt van diaken is dus een gave van God aan de gemeente. Het is dienstbetoon van de Heere aan de gemeente. U bent de mond en de handen en de voeten van Christus in de gemeente, voor wat betreft het diakenschap. In u komt de dienst van Christus in de gemeente openbaar. En dan is er ook wederkerig die dienst van de gemeente aan haar God. Je zou kunnen zeggen dat dienstbetoon vanuit de gemeente driedimensionaal gericht is. We kunnen dat ons voorstellen. Daar is de relatie met God, de relatie met de medegemeenteleden maar ook de relatie met de wereld, waarin wij leven, buiten de gemeente.

Laat ik nu over dat algemene aspect van de dienst aan God in de weg van wedergeboorte, geloof en bekering niet veel zeggen maar laten we kijken naar dat bijzondere ambt van diaken. Het is dus dienst aan God als wij ons ambt vervullen. Hij laat ons dienen en Hij geve ook dat we het mogen doen uit kracht die Hij verleent. Laten we ons dan ook afvragen of en hoe we onze roeping, onze dienst aan de Heere getrouw vervullen.

Het tweede aspect wil ik wat meer belichten, namelijk de relatie tot de gemeenteleden. Dat geldt allereerst voor de diakenen, maar ook

voor alle gemeenten onderling vanuit het ambt aller gelovigen. De diakenen zijn volgens het formulier 'geroepen tot de bediening der armen'. Nu moet wel gezegd worden dat dit kernbegrip breder mag worden uitgewerkt. Onder armen hoeven we niet alleen de financieel armen te verstaan, maar we mogen het uitbreiden tot allerlei soorten van hulpbehoevenden die onder dat woord mogen worden samengevat. Zo krijgt het ambt van diaken een breed arbeidsterrein waarin we ons steeds hebben af te vragen wat onze roeping is voor Gods aangezicht. Christus dient immers door ons de gemeente. Dus moet er voortdurend aandacht zijn, ook binnen de diaconie, voor beleidsvorming en bezinning. Wat is Gods roeping door middel van ons te midden van de gemeente? Waar hebben we Zijn dienst te verrichten? Laten we ons afvragen of deze bezinning er wel is binnen de diaconie en of het er voldoende is.

Maar diaconaat is niet alleen een zaak van diakenen. Zij hebben een bijzondere ambt van de Heere gekregen, maar het is ook het ambt van ieder christen krachtens het ambt van alle gelovigen. Ieder christen, ieder gemeentelid wordt feitelijk opgeroepen tot onderling dienstbetoon. Paulus zegt in de brief van Galaten: 'Dient elkander door de liefde'. Allereerst binnen de gemeente, maar ook daarbuiten. Op dit punt is ook blijvende bewustwording nodig. Wat is merkbaar van het omzien naar elkaar in de gemeente? Denk aan zieken, gehandicapten, eenzamen, mensen met allerlei noden. De diaken is dan ook geroepen om daar leiding aan te geven. We kunnen denken aan diaconaal huisbezoek om te inventariseren wat de noden bij de mensen zijn, maar ook wat de mogelijkheden tot dienstbetoon zijn. Wellicht hebben mensen noden waar we zo niet vanaf weten en waar in voorzien moet worden; maar misschien hebben ze ook mogelijkheden om andere gemeenteleden tot een hand en een voet te zijn. Wanneer we dat niet inventariseren, weten we het niet en kunnen we er niets mee. Daar moeten we oog voor hebben, dat is belangrijk. Diaconale toerusting van de gemeente is nodig. U mag het op deze dagen ontvangen, maar het is wel de roeping dit door te geven aan de gemeente en de gemeente als het ware diaconaal bewust te maken. Als het om diaconaat in de gemeente gaat, zijn er zoveel

zaken die onze aandacht mogen vragen. Diaconaat is feitelijk iets wat het hele gemeentelven behoort te doortrekken. Laat ik één ding noemen. Als je naar een kerkdienst kijkt, kunnen mensen die in een rolstoel zitten dan makkelijk binnen komen? Daar zou je misschien niet zo aan denken, maar het is iets voor de diaconie. Onderling dienstbetoon. Oog hebben voor dit soort aspecten. Dan mogen we natuurlijk ook aandacht vragen voor de collecten in de erediensten en rondom het Heilig Avondmaal. Je mag ook denken aan de prediking. Een dominee hoeft het echt niet als kritiek op te vatten als diakenen vanuit de diaconale bewogenheid naar de preken luisteren: komt ook dat aspect in de prediking aan de orde? Daar mag aandacht voor zijn, daar moet over gesproken worden. De vraag moet niet alleen zijn hoe we kinderen van God worden maar ook hoe we hebben te leven als kinderen des lichts, ook wat betreft het diaconale aspect. En dan moet er uiteraard ook aandacht zijn voor de 'troostelijke redenen' waarmee u gemeenteleden mag ondersteunen en gemeenteleden elkaar mogen ondersteunen. Het Woord van God in het onderlinge dienstbetoon mag niet vergeten worden.

Dan is er het derde aspect van de relatie van de gemeente tot de wereld buiten de kerk, buiten de gemeente in het dorp of de plaats waar we wonen. Dat wordt misschien al te vaak vergeten. De gemeente is dan naar binnen gericht, heeft de ogen op zichzelf geslagen. Als de wereld in het oog komt, is dat misschien meestal met een collecte, dichterbij of verder weg, of wanneer zich een ramp heeft voorgedaan. Dan hebben we contact met het buitenland en zijn we er mee verbonden. Maar we moeten niet vergeten dat de wereld veel dichterbij ligt. Die onkerkelijke buurman, die vrouw die nergens aan doet en op onze weg komt. Als we als gemeente zo onze omgeving bezien, wat is er dan veel nood dichtbij waar we kunnen spreken en als kerk present kunnen zijn.

Wat wordt er eigenlijk gemerkt van ons christen-zijn? Wat merkt de plaats waar u leeft van het feit dat er een christelijke gemeente is, dat er mensen zijn die naar de naam van God genoemd zijn? Is er ook persoonlijk bewogenheid met en betrokkenheid op de naas-

te? Gaat er iets van ons uit? Krijgt dat praktisch handen en voeten? En hebben we dan ook een Woord voor de wereld? Juist als er praktische hulpverlening wordt geboden, als we op een praktische manier present zijn in de samenleving, is er veelal ook ruimte om het Woord door te geven. Juist hier ligt misschien vandaag de dag meer dan in welke tijd dan ook de werfkracht van de gemeente. En ook hieraan kunnen diakenen leiding geven en de gemeente toerusten. Gebeurt dat wel? Gebeurt dat voldoende? Wat doen we dan precies?

Als de nadruk nu valt op 'laten' dienen, zou ik de nadruk erop willen leggen dat de diaken in dit verband niet alleen uitvoerder is maar ook coördinator en stimulator van christelijk dienstbetoon in de gemeente. Dan kun je denken aan diaconaal leiderschap. Er is praktische kennis noodzakelijk. Hoe gaat het er in de burgerlijke gemeente met allerlei voorzieningen aan toe, hoe gaat men om met hulpaanvragen, wat kan de burgerlijke overheid doen en wat doet ze beslist niet? Wat zou door de kerkelijke gemeente gedaan moeten worden? Welke hulpverleningsinstanties zijn er? Hoe kunnen mensen er toegang verkrijgen? Zijn er drempels, soms ook financieel? Hoe kunnen we dat wegnemen? Met 'De Vluchtheuvel' is bijv. een overeenkomst gesloten, dat weet u wel. Het is goed je te oriënteren en de drempels die er eventueel zijn te slechten. Weten mensen in de gemeente waar ze terecht kunnen met vragen over deze dingen? Bij de diaconie? En bij wie dan? Is dat voldoende laagdrempelig zodat mensen er ook naar toe durven gaan?

Laten dienen in de gemeente, uit de gemeente, door de mensen, de leden van de gemeente. Het is geen vanzelfsprekende zaak. We moeten er kennelijk ook toe worden aangespoord. De Bijbel doet dat dan ook op verschillende plaatsen. We moeten er van doordrongen zijn dat het onze Bijbelse roeping is, ook die van de gemeente waartoe we behoren. We moeten ons ervan bewust zijn dat juist hier meer dan op enig ander moment de werfkracht van de gemeente ligt in een ontkerstende samenleving. Onbaatzuchtige liefde en hulpverlening naar het Woord van God.

Als we over deze dingen denken, moeten we bekennen dat we hier de leiding en bediening van de Heilige Geest bij nodig hebben. Zoals bij elk ander werk in de gemeente van Christus. Niet alleen als ambtsdragers, diakenen, maar ook als gemeenteleden. Wat hebben we nodig dat de Heilige Geest de hof van de kerk doorwaait. Want alles wat we voor dit christelijk dienstbetoon nodig hebben, groeit niet op onze natuurlijke akker. Daar ben ik mee begonnen. Ware diakonia bloeit alleen maar vanuit de gemeenschap met Christus. Bij onszelf is niets te vinden wat we er voor nodig hebben. We zijn in onszelf door en door vleselijk. Wat uit het geloof niet is, is zonde. Het is tegelijk schuld die vergeving behoeft en aanspoort tot bekeering. Laten we ervan doordrongen zijn dat het alleen maar gestalte kan krijgen vanuit de gemeenschap met Christus door het geloof. Als de Heilige Geest de hof van ons hart, de hof van de gemeente en de hof van de kerken doorwaait, dan zullen, zoals het Hooglied het ook zegt, de specerijen uitvloeien tot eer van God en tot welzijn van de naaste. Dat zij zo.

Hulp bij psychosociale nood

Door dhr. H. van Groningen
Stichting De Vluchtheuvel

'Zou het erger zijn dan vroeger? Die vraag krijgen we nogal eens, ook bij 'De Vluchtheuvel'. Wat zijn er veel problemen! Daar weten we bij 'De Vluchtheuvel' alles van, maar ook u, in uw eigen omgeving, in uw gemeente en misschien wel in uw gezin of familie. Steeds vaker en indringender worden we met allerlei problemen geconfronteerd. Als je ziet in het werk van 'De Vluchtheuvel', waar we nu 30 jaar mogen bestaan, dat jaarlijks het aantal hulpvragen stijgt, dan denk je soms dat er nooit een einde aan zal komen. Hoe zou dat toch komen? Nogmaals: is het erger dan vroeger?'

Relativerend

Eerst maar een relativerend antwoord. Als je in de Bijbel kijkt, dan kom je ook al heel wat problemen tegen. Dat begon al direct na de zondeval. Huwelijksproblemen? Daar wijst Adam met uitgestoken vinger naar Eva: 'Die vrouw die Gij mij hebt gegeven.....'. Gezinsproblemen? Kijk naar het gezin van Izak en Rebecca, en het gezin van Jakob, wat een leed en wat een ellende. En al was David de man naar Gods hart, ook bij hem is alles waar we bij 'De Vluchtheuvel' mee te maken hebben, terug te vinden in zijn gezinsleven.

Toegenomen mogelijkheden

Echter denk ik wel dat we tegenwoordig met meer problemen geconfronteerd worden dan vroeger. Hoe dat komt? In ieder geval zijn de mogelijkheden om iets te diagnosticeren toegenomen. Er zijn problemen die vroeger nu niet direct als een psychosociaal probleem geduid werden. Als je de levensbeschrijving van ds. Van Reenen leest, een van de predikanten van de Gereformeerde Gemeenten, die reeds lang overleden is, blijkt dat hij jarenlang te worstelen heeft gehad met hele ernstige angstklachten. Als hij het woord 'krankzinnig' ergens las of hoorde, dan was hij zo bang dat hij zelf krankzinnig zou worden dat het zweet soms op z'n gezicht stond. Als hij in deze

tijd had geleefd dan was er, denk ik, wellicht een diagnose gesteld van ernstige angstklachten. Er was dan medicatie voorgeschreven en hij zou verwezen zijn naar 'De Vluchtheuvel' of naar Eleos. Terwijl ds. Van Reenen genezen is omdat hij die nood voortdurend bij de Heere bracht en daar in één keer heerlijk en helemaal van verlost is.

Gecompliceerde tijd

Er is ook een veel grotere openheid. Iedere krant of tijdschrift schrijft over psychosociale problemen. De drempel om hulp te vragen is daarvoor lager geworden. Het is veel meer uit de taboesfeer gekomen. Toch zijn er ook echt wel meer problemen dan in vroegere tijden. We leven in een gecompliceerde tijd, er komt ontzettend veel op ons af, via de media, de digitale mogelijkheden en de voortdurende nieuwsvoorziening van alles wat er in deze wereld gebeurt. Hoeveel mensen zijn bepaald erg nieuwsverslaafd. Ieder uur, en iedere paar uur weer moeten ze weten hoe het er voorstaat in deze wereld. Maar niet in de laatste plaats denk ik, dat we wel moeten zeggen dat die toenemende nood in onze westerse samenleving in ieder geval ook te maken heeft met het breken van Gods heilzame waarden en normen. Natuurlijk niet zo van: 'daar zijn problemen, dus daar zal Gods gebod wel overtreden worden', zo niet! Dat was de zonde van de vrienden van Job. Die zeiden: "Dat moet wel verschrikkelijk zijn wat daar gebeurd is, met zoveel leed en zoveel lijden". Niet op die manier. Maar ik geloof wel dat, waar we Gods geboden los laten en heel bewust kiezen voor wat we zelf vinden en wat we zelf voelen, zelf denken (het individualisme!), dit leidt tot eenzaamheid, verwarring en verbroken relaties.

Huwelijksproblemen

Daarom is er een toenemende psychosociale nood. Deze nood is er niet alleen in onze westerse (seculiere) samenleving maar ook binnen de kerk; dat moeten we ook maar direct zeggen. De grootste toename van hulpvragen is vooral te zien op het terrein van huwelijk en gezin. U zult er ambtelijk vast mee te maken hebben. Ongeveer een derde van de huwelijken in Nederland eindigt in echtscheiding. Dan zijn er ook nog vele huwelijken die niet in echtscheiding eindigen, maar waar toch ook heel wat mis is. We zien dat terug in het

werk bij 'De Vluchtheuvel'. Ongeveer een derde van de hulpvragen betreft huwelijksproblematiek. Vaak zijn het jonge mensen, die helemaal nog niet zo lang getrouwd zijn. Ze zijn op hoge toon begonnen, met heel veel verwachtingen soms, en toch strandt zo'n huwelijk na een aantal jaren. Dat is nogal eens terug te voeren op de gebrekkige voorbereiding op het huwelijk. Stellen die met van alles en nog wat bezig zijn geweest: huis, hypotheek en hoe de inrichting moet zijn van het huis, en noem maar op, maar over allerlei wezenlijke dingen die het huwelijk betreffen is nauwelijks gesproken. Dat is voor 'De Vluchtheuvel' aanleiding geweest om ons ook bezig te houden met de voorbereiding op het huwelijk, de preventie. Er is een aanbod ontwikkeld dat wordt samengevat in een folder. Dat is een aanbod dat we bieden in nauwe afstemming met kerkenraden. We doen dat ook graag voor uw kerkenraad, als u daar prijs op zou stellen.

Huwelijksproblemen ontstaan zelden van de ene op de andere dag. Dat lijkt soms wel zo. U hoort dat weleens, zo van: 'Snap je dat nou, daar en dat leek zo goed te gaan, en dan opeens...'. Maar intern ontstaan ze zelden van de ene op de andere dag. Het is meestal een geleidelijk uit elkaar groeien; het niet meer elkaar betrekken in de levenswereld van de ander, geen echt contact meer. Het is aangrijpend als je iemand in de gesprekken hoort zeggen: "Hadden we nog maar eens ruzie, dan was er tenminste nog eens even contact met elkaar, maar we leven als op twee eilanden." Er heerst een steriele sfeer in huis. Soms is er ook sprake van mishandeling, psychische mishandeling binnen het huwelijk, maar ook lichamelijke mishandeling, seksuele mishandeling. Als een vrouw in de gesprekken zegt: "Mijn man loopt de hele dag te vitten en te katten, alleen 's avonds wil hij nog wel even aardig doen, want dan moet het zo nodig."

En te midden van deze gebroken werkelijkheid doet 'De Vluchtheuvel' haar werk. In de overtuiging dat God Zijn hulp en bijstand wil schenken, ook als wij dat allerminst verwachten en als we dat ook door de zonde nog helemaal verknoeid hebben. Wat moet je als een echtpaar in de gesprekken zegt: "Wij voelen niks meer voor elkaar, er is niks meer naar die ander"? Als je dan bij de reguliere hulpver-

lening komt, de niet-christelijke hulpverlening, dan zegt die: "Nou, probeer dit nog eens en dat nog eens, maar als er dan echt geen liefde meer is, ja, dan kan je maar beter uit elkaar gaan". Maar wij geloven op grond van het Woord van God dat niet het gevoel naar die ander toe de basis is van een huwelijk, maar veel meer de belofte van trouw die je elkaar gedaan hebt, zowel ten opzichte van elkaar, als binnen de gemeente, maar vooral voor Gods aangezicht. En als je, op grond van die gedane belofte naar elkaar, bereid bent om je weer in te zetten, en weer te gaan werken aan het huwelijk, is herstel in veel gevallen mogelijk. Dat blijkt in de praktijk van de hulpverlening en dat mag u ook doorgeven in de contacten met mensen die hiermee worstelen. Dat het gevoel naar die ander in heel veel gevallen weer kan terugkomen. Dat gevoel kan er weer komen door te gaan doen wat de Heere van je vraagt, ook naar elkaar toe, binnen het huwelijk.

Ouders en kinderen

Ongeveer een derde van de hulpvragen bij 'De Vluchtheuvel' betreft de problematiek tussen ouders en kinderen. Er is heel veel opvoedingsonzekerheid. U leest daar waarschijnlijk ook over in de krant en tijdschriften. Heel veel ouders weten niet meer hoe ze op moeten voeden. Dat is wel te begrijpen. Ik ben ervan overtuigd dat de tijd veel gecompliceerder is dan pakweg 40 – 50 jaar geleden. Als het gaat om het opvoeden van kinderen komt er veel meer op ons af. Misschien heeft het ook wel wat te maken met een soort opvoedingsperfectionisme. Er mag niets misgaan en dat geeft ook een bepaalde onzekerheid bij het opvoeden van de kinderen. Soms zijn er echt hele serieuze problemen. Autisme is iets waar veel over geschreven wordt in deze tijd evenals over ADHD. Ook zijn er ouders die soms in de knoop zitten en het echt niet meer weten omdat zoon of dochter helemaal een eigen koers gaat. Hierover krijgen we nog steeds bij 'De Vluchtheuvel'.hulpvragen. Het blijkt dan, en daar loopt u misschien ook wel eens tegenaan, wel lastig om naar die ouders toe de goede toon te vinden. Ouders komen met hun zoon of dochter naar de hulpverlening toe: "Hier is hij (zij), wij weten het niet meer, maar jullie zijn ervoor opgeleid" wordt er dan gezegd. En: "willen jullie hem (haar) weer in het rechte spoor brengen?". Zo werkt het niet in de hulpverlening. De

invalshoek is dan toch altijd weer de lijn via ouders zelf. Dan wordt onderzocht hoe ouders opvoeden, hoe hun communicatie is met zoon of dochter en binnen het gezin. Dat is voor ouders soms lastig en geeft hun soms het gevoel: 'Ja maar, het ligt toch niet aan mij, hij of zij is toch het probleem?' Nogmaals, dat vraagt een goede en zorgvuldige benadering, om daar de juiste toon dan ook in te vinden.

Kinderleed

Ouderleed over kinderen... Maar we moeten ook maar eerlijk tegen elkaar zeggen dat er ook heel wat kinderleed is over ouders. In heel veel gemeenten in Zeeland, waar ik vandaan kom, wordt het vijfde gebod 'Eert uw vader en uw moeder' nog in de betreffende zondagsafdeling van de Heidelbergse Catechismus behandeld. Dan gebeurde het dat in de periode dat het vijfde gebod werd behandeld, of rond die tijd, er op het kantoor in Goes nogal wat hulpvragen binnen kwamen die daarmee te maken hadden. Hoe doe je dat? Je ouders eren, wat houdt dat in? Als je ouders je afwijzen, als je gekleineerd wordt en als er geen aandacht is van je ouders, als je geen liefde ervaart. Wat is dat dan: eer je vader en je moeder? En als je bij het ouder worden, geclaimd wordt door je ouders. Want dat komt ook voor, als je ouders je niet los kunnen laten, ook al ga je als kind een bijbelse koers. Dat ouders een veel te groot stempel blijven zetten op het leven van, soms al getrouwde, kinderen. Hoe eer ik dan mijn ouders? Wat moet ik dan doen? Moet ik dan luisteren naar mijn ouders of mag ik daar ook mijn eigen weg in gaan?

Seksueel misbruik

Zulke vragen worden levensgroot als het gaat om seksueel misbruik. Dat is wat minder in het nieuws de laatste jaren, maar doorlopend hebben we nog te maken met deze problematiek. En u zult dit, vrees ik, toch ook in uw gemeente tegenkomen. Misschien seksueel misbruik vanuit het verleden, het is niet altijd actueel. Maar wel dat soms al getrouwde vrouwen komen met hun verhaal omdat ze er mee moeten komen. Omdat ze er anders in zouden 'stikken'. Ik denk dat er geen verwoestender iets is dan seksueel misbruik. Als dat veilige plaatsje in het gezin, die hoeksteen van de samenleving, als dat ver-

wordt tot een plaats van angst en van verwarring. Dat blijkt wel als ze met hun verhalen komen, soms veel later. Dan blijkt het grote belang van christelijke hulpverlening, want daar spitsen zich toch heel vaak de vragen op toe: 'Eer je vader en je moeder' Moet ik het nu wel of niet bespreekbaar gaan maken? Moet ik mijn vader vergeven, ook al ontkent hij alles aan alle kanten? Wat houdt vergeven dan in? Wat denkt u van de waarom-vraag, die je natuurlijk bij allerlei problematiek tegenkomt, maar zeker toch ook hier. Een vrouw, ze was in haar jeugd jarenlang door haar vader misbruikt, vertelde tegen mij: "Ik heb in die tijd gebéden, gebéden of het zou stoppen!" Ze zei letterlijk: "Ik heb bij God op de deur gebonsd, laat het stoppen, laat het stoppen! En het ging toch maar door, jarenlang. En is God nu wel of niet de Hoorder van het gebed, en hoe moet ik dat zien?" Wat een levensgrote, pastorale vragen. Angst ook voor God, Die Zich dan toch ook Vader laat noemen in de Schrift, en als je dan door je vader misbruikt bent... Een wat oudere vrouw vertelde me: 'Als ik zondags in de kerk ben, en er wordt gezongen uit psalm 103 : 7, dan kan ik dat toch nog nooit echt meezingen: 'Geen vader sloeg met groter mededogen,..... enz.'

Seksverslaving

Er is veel nood op dit terrein. Sowieso als het gaat om seksualiteit binnen het huwelijk en buiten het huwelijk. Wat is het belangrijk om daar ook binnen de kerk echt aandacht aan te geven, niet alleen maar in hele algemene zin, maar misschien helder en duidelijk vanuit de catechismusprediking. Maar dit kan ook op de catechisatie, zeker op de wat oudere catechisatie. Om daar heel open en concreet bijbels over te spreken. De wereld doet dat ook, volop, platvloers vaak, maar laten wij dat in bijbelse openheid doen. 'De Vluchtheuvel' start sinds enige tijd tweemaal per jaar een mannengroep seks-verslaving. Dit is een groepsgewijze hulpverlening van mannen die te kampen hebben met seksverslaving. Dat zijn ook allemaal mensen die uit onze kerken komen. Er is niemand te goed voor en geen kerkverband is daar te goed voor. Wij moeten vanmorgen ook tegen elkaar zeggen dat niemand van ons daar te goed voor is. We hebben de neiging om te denken aan een bepaald slag mensen, misschien wel aan een bepaald slag jongeren, maar ze komen echt uit alle lagen. Er zijn ook ambtsdragers, die daar

mee te worstelen hebben. Er zijn veel mensen die zeggen: “Misschien niet echt seksverslaafd, maar het is toch een macht in m'n leven waar ik altijd mee te worstelen heb”. Broeders, het gaat om die eerste stapjes, misschien niet seksverslaafd, maar dat je op internet wel de sites weet te vinden die dan toch wel spannend zijn, en die iets doen met je op dit gebied. Dan speel je met vuur! Als je een lucifer aansteekt, dan kan je hem nog uitblazen, maar als je diezelfde lucifer onder de gordijnen houdt, dan staat binnen de kortste keren alles in lichterlaaie. Dan kun je blazen wat je wilt, maar dan red je het niet meer. Ik denk dat, wat wij in de hulpverlening zien, echt een topje van de ijsberg is.

Psychische problemen

De Vluchtheuvel heeft veel te maken met psychische problemen. Ook dat herkent u vanuit het pastoraat en vanuit de diaconale zorg. Er zijn heel veel mensen die depressieve klachten hebben, die in de put zitten. We hebben allemaal wel eens een moedeloze dag, denk ik. Misschien wel een moeizame periode ook, maar een echte depressie, dat weet u inmiddels wel, dat is een ziekte met allerlei ingrijpende symptomen. Dat zijn depressieve klachten. Maar er zijn ook mensen met identiteitsvragen: 'wie ben ik, en mag ik er wel zijn?' Vragen rondom assertiviteit. Soms psychische problemen waarbij er sprake is van een ernstige persoonlijkheidsstoornis. Zeker binnen het huwelijk en gezin kan dat ook heel veel problemen geven. Voor de persoon zelf, maar uiteraard ook voor de omgeving.

Als het gaat om die depressieve klachten is het heel belangrijk om de zorg vanuit het pastoraat te bieden, want heel vaak zijn die vragen ook geestelijk ingekleurd: “Waar is de Heere? Weet Hij wel van mij af? Ben ik misschien door Hem verlaten? Zo voelt het wel.” Vaak is er sprake van schuldgevoelens: “Ik heb alles verkeerd gedaan. Is er voor mij nog wel vergeving?” Dat kunnen geestelijke vragen zijn, waar je op zich misschien nog wel blij mee bent, maar ze kunnen ook erg door het psychisch ziektebeeld gekleurd zijn. Daarom is het zo belangrijk dat u dan ook vanuit het pastoraat daar goede zorg voor hebt en dat we vanuit hulpverlening en pastoraat goed samenwerken.

Geloof en psychische problemen

Zou het niet komen door onze leer, dat er heel wat mensen zijn die te kampen hebben met depressieve gevoelens en een negatief zelfbeeld? We hebben in Zeeland een psychiater gehad, die dat, zijns inziens, had ervaren. Hij had op een gegeven moment zoveel psychisch zieke mensen op zijn afdeling, afkomstig uit de Gereformeerde Gemeenten. Hij heeft daar toen wat onderzoek naar gedaan hoe dat kwam, want hij kende eigenlijk de leer en de achtergrond van die mensen niet. Hij heeft zich erin verdiept en ontdekte dat de Bijbel zegt dat we onbekwaam zijn tot enig goed, en dat we geneigd zijn om God en onze naasten te haten. Dat God ons volmaakt geschapen heeft, maar dat we dat nu helemaal niet meer kunnen zijn. Dat God toch Zijn Beeld van ons terug eist. Hij zei: "Dat zijn allemaal serieuze mensen in de Gereformeerde Gemeenten, dus die gingen allemaal heel erg hun best doen, maar zelfs als ze alles gedaan hebben wat ze moesten doen dan zegt de bijbel dat het nog onnutte dienstknechten zijn". En hun beste werken, (volgens mij hebben ze er heel wat, zei hij), die zijn dan nog met zonde bevuurd. En hij kwam ook nog uit bij een oudvader, Schortinghuis, met z'n vijf 'Nieters' : "Ik heb niet, ik kan niet, ik durf niet, ik wil niet en ik doe niet". Nou, als een mens daar niet ziek van wordt, zei hij, dan weet ik het ook niet meer. Dus dat was voor hem de verklaring van procentueel zoveel psychisch zieke mensen bij hem op de afdeling.

Wij weten gelukkig beter. Het is, zoals ik dat nu even kort schets, de bijbelse leer eenzijdig en uit zijn verband gerukt. We weten ook van het 'Alzo lief heeft God de wereld gehad', en de genade en de vergeving die er is in Christus Jezus. We hebben het vanmorgen gezongen bij de opening, van de barmhartigheid, de genade en het geduld van de Heere. Dus er is op deze eenzijdige samenvatting van de leer veel protest gekomen en terecht. Men blijft wel een beetje met de vraag zitten hoe het dan komt dat er toch zoveel mensen, procentueel, op die afdeling zaten. Ik denk dat de verklaring voor een deel te vinden is in het feit dat bederf van het beste, zoals wij dat wel zeggen, wordt tot het slechtste. Als je opgroeit in een gezin met een 'ernstige' vader, tussen aanhalingstekens, maar die ondertussen wel z'n kinderen misbruikt, dan uit zich dat misschien wel

op het terrein van de leer, maar dan is dat een extra verzwaring van het psychisch lijden. Dat zit hem niet in de leer, die deze vader belijdt, maar in het leven wat niet deugt. Of bijvoorbeeld iemand, die opgegroeid was in een gezin waar gezegd werd: al kruip je de knieën kapot en al krab je het behang van de muren, maar als je niet uit het nest van de uitverkiezing bent, dan kom je er nooit! Als dat niet eenmalig, maar een doorlopend iets is in de opvoeding, dan geloof ik wel dat, zeker mensen die daar vatbaar voor zijn, extra te kampen kunnen hebben met depressieve klachten.

Suïcide

We moeten daar maar niet luchtig over doen,. Een van de ernstigste complicaties bij psychische problemen is de suicide. Per jaar sterven er in Nederland meer mensen door suicide, dan door verkeersongelukken. We kennen het misschien ook wel in onze omgeving. Soms komt dit heel dichtbij. Hoe aangrijpend en ingrijpend is dat, uiteraard voor degenen die het betreft, maar ook voor de omstanders. Wat is dan een trouw en een zorgvuldig pastoraat heel belangrijk. Om goed aandacht te geven aan vragen van 'hoe zit dat nu, en met de eeuwige bestemming, hoe moet ik dat nou zien, en hoe kan dat nu, en waarom?' Mensen die er vaak over spreken die doen het nooit, zeggen de mensen soms. Maar dat is absoluut niet waar. Er vindt zelden een suicide plaats waarvan geen signalen zijn uitgezonden. Dus laten we in die zin maar ook echt oog en zorg voor elkaar hebben.

Zorg voor elkaar

Over die zorg voor elkaar wil ik nog een paar dingen zeggen.. Wat is het belangrijk om een open oog en een open hart te hebben binnen de gemeente. Er wordt nogal eens gevraagd waar we op moeten letten. Welke signalen er op wijzen dat er misschien in een gezin problemen zijn? Het allerbelangrijkste is, voor de gemeente, voor uzelf, dat we een nabij leven met de Heere hebben. Dat moet u voor uzelf maar nagaan. Zelfs als je genade mag kennen in je leven, maar je ver van de Heere leeft, ben je ten diepste hard en onverschillig naar je naaste. Dat kun je een beetje camoufleren, maar zo is dat toch. Maar zodra de genade en de liefde van God je hart weer vervult, ben je gelijk bezet met je gezin en

met je kinderen en met je familie, en met de gemeente. Dan is er een open oog en een bewogen hart en iets van de liefde van Christus en van het ware dienen. Dus allereerst een afhankelijk leven van de Heere. We bewijzen onszelf en de gemeente geen grotere dienst dan in afhankelijkheid dicht bij de Heere te leven en alles van Hem te verwachten.

Thermostaat

Ik gebruik daarvoor wel eens het voorbeeld van de thermostaat en van de thermometer. Misschien kent u het wel, maar misschien klopt het ook wel helemaal niet, want ik ben helemaal niet zo technisch. We hebben in de gemeente heel wat thermometers, die kunnen precies aanwijzen wat er soms mis is, en hoe het moet, en hoe het niet moet, en hoe het anders moet allemaal. Dat zijn thermometers, die registreren precies of het warm of koud is. Maar we hebben zo'n behoefte aan thermostaten, die registreren ook wel of het warm of koud is, en dat mag ook wel, maar er is een verbinding van die thermostaat met de CV-ketel, die als het te koud wordt, warmte gaat verspreiden. Zo is het ook als we met de Heere, in Zijn nabijheid, mogen leven. Dan zien we niet en melden niet alleen wat er mis is, maar dan verspreiden we, misschien wel zonder dat we er zelf erg in hebben, warmte in onze omgeving.

Invoelend luisteren

Nu een paar handreikingen, zomaar, praktisch gewoon. Als je weet van zorgen en problemen in de gemeente is het heel belangrijk om er naar toe te gaan. Dat geldt voor de diakenen en ook gemeenteleden onder elkaar. Vaak leeft de gedachte (ik hoor dat nogal eens na een sterfgeval): zouden ze wel op mij zitten te wachten? Ik denk dat er veel mensen zijn die op iemand zitten te wachten. Dus ik zou het risico maar nemen. Ga er maar gewoon naar toe. Dat hoeven geen lange bezoeken te zijn. Maar zorg dat je er bent, dat is al zo belangrijk.

Een ander punt, ik durf het bijna niet te zeggen, want dat is al zo uitgekauwd, maar toch zeg ik het nog maar een keer. 'Het is binnen ons ambtelijk werk en in de zorg voor elkaar zo belangrijk om invoelend naar elkaar echt te luisteren'. Als ik zo eens om me heen kijk, dan vind

ik dat het met de kwaliteit van het luisteren over het algemeen toch nogal mager gesteld is. Je moet maar eens op een verjaardag of op een receptie kijken. Dan zegt iemand: "Ik heb hier een beetje pijn". En dan zegt die zogenaamde luisteraar: "O, dat is waar, ik had een tante, en die had dat ook, en die ging naar de dokter toe en" Dat vertellen van je eigen verhaal, dat is een gevaar, ook in het ambtelijk leven denk ik.

Bij een verslag van een huisbezoek zeggen de broeders soms: "Ik kon daar m'n woord goed kwijt, die avond". Ik begrijp wat daarmee bedoeld is, maar soms denk ik dan: 'ik hoop dat die mensen ook hun woord goed bij hen kwijt konden.' Dat is toch vooral het doel van het bezoek, dat je hoort en ziet wat er bij de ander leeft: Invoelend luisteren.... Dat is de grootste, in ieder geval een grote zegen die we elkaar kunnen bewijzen. Denk maar aan de brief aan de gemeente van Pergamus. Daar zegt de Heere Jezus: "Ik weet waar u woont en waar de troon van de satan is". En dan komen er verder nog wat dingen achteraan. Maar de Heere Jezus zegt: "Ik zie jullie wel, en Ik weet wel wat er omgaat in jullie leven, en Ik weet waar je mee te kampen hebt."

Dat was al zo helend en troostend voor die mensen in de gemeente. De Heere Jezus liet weten dat Hij hen zag en wist wat voor moeiten ze hadden. Als u dat in uw bezoek kunt laten ervaren is dat al groot: 'Ik peil waar je mee te maken hebt, Ik zie je nood....' Dat doet u door te luisteren en door de goede vragen te stellen. En dan maar niet te snel komen met onze adviezen. Daar moeten we in de hulpverlening ook altijd aan denken. We hebben niet een tas vol met allerlei adviezen. Dat geldt ook ambtelijk voor u. Als je goed luistert, dan kan er een moment komen dat je met een advies komt; maar je moet niet te snel zeggen: 'Je moet dit eens lezen, en je moet dat eens innemen, en je moet daar maar eens naar toe gaan.'

Kwetsbaar

Verder is het helpend bezig zijn in de gesprekken met de ander nodig dat we ook ons zelf soms kwetsbaar opstellen. Daarbij moet ik denken aan de Heere Jezus, als Hij in Joh. 4 met de Samaritaanse vrouw in gesprek gaat. Er gebeuren daar hele grote dingen, wonderlijke dingen.

Die vrouw komt tot bekering, onder en tijdens dat gesprek. Maar hoe begint dat gesprek? De Heere Jezus zegt: "Heb je niet een beetje water voor Me?" De Zoon van God, Die hemel en aarde geschapen heeft, en niets van de mens van node heeft, vraagt daar aan die zondares: "Heb je niet een beetje water voor Me?" Hoe kwetsbaar kunnen wij zijn, in de gesprekken met anderen, binnen ons gezin, familie, maar ook binnen de gemeente, ambtelijk ook! Soms is een ander nog meer geholpen als je eens iets laat zien van je eigen kwetsbaarheid, dan met een heel geweldig advies. Het kan soms met een bijzonder verhaal hoe u in die omstandigheden een keer bent uitgeholpen.

Waardering

Dichtbij bij de mensen komen, dat is zo belangrijk. Dat zeggen we ook tegen de mensen die met gezinsproblemen bij ons komen. Hoe kwetsbaar kun je zijn naar je eigen kinderen? Of is het allemaal van bovenaf, vanuit de hoogte. Zo moet het en zo hoort het en dit is het. We ontmoeten zoveel jonge mensen ook, die te kampen hebben met identiteitsproblemen, met een negatief zelfbeeld. Zijn we soms niet te karig met het uiten van onze waardering, met het accepteren van de ander zoals hij is? Er zijn kinderen en er zijn ook gemeenteleden bij wie dat van zelf gaat. Die zijn aardig, en vriendelijk, en meegaand. Maar steek de meeste energie in kinderen en in gemeenteleden waar het juist niet vanzelf gaat. Daar zullen we de vruchten van plukken. Zeker als het gaat om mensen met psychische problemen, met afwijkende gedachtes; dat is ook vaak lastig! Wat moet je nou wel en niet accepteren. Maar om dan toch uit te dragen dat je niet die persoon afwijst, maar dat je het gedrag niet kan accepteren. Je helpt mensen meer door steunend nabij te zijn.

Nooit bagatelliseren

Neem mensen met problemen serieus. Dat betekent dat we niet direct hun probleem gaan bagatelliseren. Natuurlijk zijn er altijd ergere dingen, maar het helpt meestal niet om dat uitgebreid en met allerlei voorbeelden duidelijk te maken. Dat wordt meestal niet als helpend en ondersteunend ervaren. Zo kunnen we in het pastoraat geestelijke waarheden wel eens te makkelijk gebruiken. Als we

tegen iemand die echt in lijden zit zeggen: 'Dit is allemaal om der zonde wil', dan is dat waar. Waren er geen zonden dan waren er geen wonden. Maar of je dat op dat moment altijd moet zeggen? Ik zou het niet durven, als ik met een incestslachtoffer in gesprek ben. Laten we daar maar heel terughoudend in zijn en in het gesprek zoeken naar zulke momenten waarop je dat wel aan de orde kan stellen.

Biedt hoop

Bij mensen met psychische nood is het belangrijk om hoop te bieden. Niet op een goedkope manier. Maar we mogen altijd heen wijzen naar een God bij Wie uitkomsten zijn, zelfs tegen de dood. Mensen die langdurig psychisch ziek zijn, denken vaak dat ze er nooit meer vanaf komen. Dan mag je uitleggen dat dit komt "omdat je ziek bent, daarom denk je dat je er nooit van af zult komen." Maar maak duidelijk dat de Heere in de weg van de middelen uitkomst kan en wil schenken. Natuurlijk dragen we deze mensen met hun nood op in het gebed. Ik weet niet hoe dat binnen uw gemeente is, maar misschien zijn we er wel eens wat te terughoudend in. Ook als gemeenteleden onderling bidden voor elkaar en soms ook met elkaar. Er zijn allerlei dingen bij te zeggen, en allerlei haken en ogen bij te bedenken, maar ik moet altijd denken aan een voorbeeld dat ds. Poort eens gaf. Hij vertelde, dat toen hij op de lagere school zat, zijn moeder ziek was en in het ziekenhuis lag. Toen zei de juffrouw aan het einde van de les tegen hem: 'Zal ik voor je bidden?' Hij vertelde: "Dat was voor het eerst in m'n hele leven dat er eens iemand persoonlijk met mij gebeden had'. Ik denk dat er heel wat mensen zijn, ook in uw gemeente, en onze gemeenten, die dat nooit hebben meegemaakt.

Hulpverlening

Wacht niet te lang met het invoeren van professionele hulp. Schroom ook niet om een beroep te doen op de hulpverlening. Zij kunnen ook niet alles, maar we kunnen wel elkaar van dienst te zijn. We werken graag samen met het pastoraat. We hebben niet de pretentie binnen de hulpverlening dat we het allemaal beter weten, we doen ook andere dingen. Het is juist zo goed om dat op elkaar af te stemmen en daarbij met elkaar het heil van gemeenteleden te zoeken.

Hoe houden we het vol?

Broeders, hoe houden we het vol, als je hier al die nood zo even in een half uur voorbij hoort komen, al die nood en situaties in uw gemeente, die u zo even in gedachten brengt. Misschien zijn sommigen van u al jarenlang in het ambt: hoe houden we het vol? Ik kan die predikant wel een beetje begrijpen, die een keer tegen mij zei: 'Al die problemen in het pastoraat...'. Hij zei: "Met alle respect, maar ik lijk soms wel een halve maatschappelijk werker, daar voor ben ik toch geen predikant geworden?" En nogmaals, ik begreep hem wel, maar we hebben toen daar wat over door gesproken, en toen kwamen we toch ook uit op het werk van de Heere Jezus. Als we in de Evangelieën lezen hoe de Heere Jezus het land doorging. Waartoe was Hij naar deze wereld gekomen? Om het maar heel eenvoudig te zeggen: om zondaren zalig te maken. Waar vinden we Hem altijd weer terug? Altijd weer tussen de blinden en de lammen en de kreupelen en de zieke mensen, en de moeder met haar dochter, en een vader met een kind. Zelfs als Hij met Zijn discipelen een woeste plaats opzoekt om eens even rustig alleen te zijn, en die hele schare komt weer op Hem af, dan zegt Hij niet: "Ja maar, hier ben Ik toch niet voor gekomen, om op al dat soort dingen in te gaan?" Dan lezen we: En Hij de schare ziende, werd met innerlijke ontferming over hen bewogen.

We kunnen in het pastoraat en in de hulpverlening zo druk bezig zijn. Als ik dan de geschiedenis van Martha en Maria lees, dan heb ik daar al heel vaak mijn eigen naam in gehoord, en misschien u ook wel: "Martha Martha, je bekommert je om veel dingen, volle agenda's, bezig met van alles en nog wat, maar één ding is nodig!" Dat moet toch altijd het vertrekpunt zijn, aan de voeten van Hem, Die alles weet van angst en van afwijzing en van eenzaamheid en van onbegrip, maar Die in dat alles kan en wil zijn (en dat ook werkelijk is): een medelijdende Hogepriester. Ziende op Hem is pastoraat en hulpverlening niet alleen een geweldige opdracht, en niet alleen een loodzware last waar we iedere keer onze schouders maar weer onder zetten. Het is toch ook werkelijk een vreugde om in Zijn wijngaard te mogen dienen. Die vreugde wens ik u en mezelf van ganser harte toe.

